

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

De Virtute Religionis, Et Ei Annexis; Continens quatuor Tractatus
Theologiae Moralis praecipuos. Primus, in ordine decimusquartus, de
Iuramento, & Adiuratione. Secundus, de Voto. Tertius, & charior Authori,
de statu Religioso. Quartus, de vitiis oppositis Religioni

**Castro Palao, Fernando de
Lugduni, 1669**

Quæ deliberatio, seu libertas ad votum necessaria sit. punct. 4.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76572](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76572)

1. Oportet ex precedenti puncto promissionem ad votum requirereque sufficere propositum. Quia inquirendum; qualis debeat hanc promissio esse: an vera, an simulata sufficiat? Simulatio contingere potest tripliciter. Primo si promittas verbo tenus & non animo; Secundo si promittas animo promittendi sed non animo te obligandi executioni. Tertio; si promittas animo te obligandi, sed non animo exequendi rem promissam, videndum ergo est, an posita aliqua harum simulatione obligatio voti impediat.

2. Et primo verius est posita prima, & secunda simulatione voti obligationem impediri. Quia ea simulatione posita solum quoad apparentiam est promissio, Ergo solum, quoad apparentiam est votum. Antecedens manifestum est, cum solum verbobenens promissionem facis, & animo longe a promissione es. Sed idem est, cum animum expressam habes, non te obligandi. Nam eo ipso habes animum non promittendi, si quidem promissio absque obligatione subsistere non potest. Deinde omnis obligatio voti ex intentione votantis procedit. Quia est lex privata, quam quisque sibi imponit. Ergo si vouens nullam sibi imponere obligationem intendit, votum nullam inducit obligationem, & ita tenet in praesenti. Nauar. c. 12. n. 27. Agor. 1. p. instit. moral. lib. 1. c. 12. alias 13. q. 9. Sanch. lib. 4. de voto c. 1. n. 23. Lessus lib. 2. c. 40. dub. 1. n. 6. Valent. 2. 2. disp. 6. q. 6. punct. 1. post medium. vel. Respondeo concedendo. Bonacin. 1. 2. disp. 4. q. 2. de voto punct. 1. & n. 12. Suar. tom. 2. de Relig. lib. 1. de voto c. 3. & n. 3. praecipue 7. & 10.

Procedit superior doctrina, siue conficius sis naturae voti, siue non recte docuerat Suar. Lessus, Bonac. & Sanch. supra. Nam si conficius sis naturae voti, eo ipso cognoscis, te promittere non posse, quin obligatio subsequatur. Si igitur expraes, & absolute obligationem excludis, manifeste conuinceris, nolle promittere, sed promissionem simulare. Quando vero ignoras fuisse, ex promissione obligationem nascituram clare cogitas, te obligari non esse, si expressam habuisti voluntatem, non te obligandi. Quia haec lex non te extendit ultra tuam intentionem. Dixisti expressam habuisti voluntatem non te obligandi. Nam si eam non habuisti, obligatus manebis. Quia censendus es, promittere voluisse, intentione promissioni accommodata, & qualem habent recte promittentes. Sic Suar. d. l. 1. de voto c. 3. n. 9.

Verum si de reuera simulatione loquamur; quae consistit in defectu intentionis exequendi rem promissam. Valent. 2. 2. disp. 6. q. 6. punct. 1. & 2. vel. Si autem dicatur, affirmat hanc simulationem voto obstat. Mouetur primo, auctoritate D. Thom. q. 88. art. 1. Dicentis ad votum iura esse requisita, deliberationem voluntatis, propositum, & promissionem. Propositum inquam non tantum te obligandi, sed etiam exequendi rem promissam. Qui enim homini, vel Deo promittit, prius deliberat de conuenientia promissionis & deliberatione, & consultatione facta, firmiter statuit facturum, non vtiqueque, sed sub obligatione. Ergo votum supponit propositum faciendi, imo ex illo sequitur, inquit D. Thom. loco allegato. Secundo illud est de essentia voti, quod est de essentia promissionis. Sed de essentia promissionis non solum est obligatio, faciendi rem promissam, sed etiam propositum illam faciendi. Non enim promittere potes, quin significes, te animum habere rem promissam faciendi. Ergo in promissione hic animus includitur, & consequenter in voto. Tertio si promitteres absque animo implendi promissam, & tuam dispositionem promissio manifestaret procul dubio non tam promissor, quam illud fore censendus fore, neque promissarius tali promissione contentus esset, nisi sultissimus esset. Ergo de ratione vera promissionis est animus, rem promissam faciendi. Quarto vix contingere potest quod animum habes te obligandi in promissione, si cares animo exequendi promissam; ad quidem enim subis obligationem, nam exequi non intendis.

4. Nihilominus probabilis est, veram promissionem & votum esse posse absque animo exequendi rem promissam; Sic pluribus relatis Thom. Sanch. lib. 1. de sponsalibus disp. 9. & lib. 4. de voto c. 1. n. 23. Azor. dicens esse certum 1. p. l. 1. c. 12. q. 9. Gutier. canon. q. 1. 2. c. 22. n. 30. Suar. tom. 2. de Relig. lib. 1. de voto c. 4. n. 3. Vbi affirmat, se nullum alium auctorem inuenisse, qui Valentis sententiam in terminis patrocinaretur Less. 1. 2. c. 40. dub. 1. n. 7. Bonac. 1. 2. disp. 4. q. 2. de voto punct. 2. n. 14. & alij apud ipsos. Ratio ea est, quia executio operis promissae, & obligatio ad illud sunt distincta, vt per se patet. Ergo potest adesse animus, exequendi promissam. Et potest esse promissio absque animo promissam exequendi. Nam promissio, in animo suscipiendi obligationem, consistit. Et confirmo praecipere sub dicto potes aliquod opus quin voluntatem habeas, vt illud exequatur, vt manifeste constat in praecipio Abrahamae imposito, de sacrificando filio suo, in quo Deus voluntatem habuit, obligandi Abrahamam ad sacrificium; non tamen habuit voluntatem, vt sacrificium executioni mandaretur. Ergo similiter poteris obligationem tibi imponere ex voto, ad aliquid faciendum; quin voluntatem habeas, exequendi illud. Confirmo secundo exemplo illorum, qui sacros ordines suscipiunt perseverando in concubina, qui certe voto castitatis tenentur, tamen car-

Ferd. de Castro Sum. Mor. Par. 111

uerint animo illam seruandi. Confirmo tertio; exemplo emptionis & venditionis, qui contractus validi esse possunt absque animo traditionis. Quia illi contractus non in traditione, sed in obligatione ad traditionem consistunt. Cum ergo votum, non in executione rei promissae, sed in obligatione illam exequendi consistat, potest absque dubio esse, quin adsit animus executionis, modo adsit animus obligationis.

5. Neque rationes contrariae vigent. Ad primam concedo, pro voto licite faciendo, propositum faciendi rem promissam requiri. At pro voti essentia & valore sufficit propositum faciendi votum, & inducendi super se obligationem. Ad secundam nego de ratione promissionis esse propositum rem promissam faciendi & ad probationem respondeo. Verum esse, promittentem, ipsa promissione significat, se habere animum exequendi promissam; sed non directe, & per se, sed indirecte & consequenter; quatenus habens animum vere promittendi, (qui animus est de essentia promissionis) consequenter debet habere animum fideliter promittendi, seu exequendi promissam. Ergo hic animus solum indirecte, vt consequenter in promissione clauditur sed non essentialiter. Ergo illius defectus obstat non potest promissioni obligati, sicut non obstat Iuramenti promissorij obligationi; quod illud praeteritis absque animo impletur. Ad tertiam concedo; illud fore potius quam verum promissorem te fore praesumendum, si eam voluntatem, non implendi promissam, promissario manifestares. Quia iusto titulo praesumeret, te non habere voluntatem promittendi. At si clare cognosceret, te voluntatem promittendi habere, non te illud fore, sed verum promissorem indiceret; optimeque posset eam promissionem acceptare. Quia ex illa sic acceptata ius acquirit, vt sibi promissum impleatur; potestque te compellere, promissis stare; esto voluntatem non habueris, promissum exequendi. Ad quartam concedo: Frequenter & in plurimum deficiente animo exequendi promissam, deficere animum, imponendi sibi obligationem. Quia animus exequendi obligationem, & animus te obligandi, solent esse coniuncti, sed aliquando contrarium contingit, vt experientia demonstrat, & ratio concludit, id fieri posse.

Sed inquires quale peccatum sit vouere aliquo simulato modo ex supradictis? Respondeo; in professione religionis, & ordinis sacri susceptione clarum est, si peccatum mortali-ter, quocumque ex supradictis modis simulationem committas. Nam esse obligatus non sis statum religionis assumere, ordine sacro insigniri. At eo ipso, quo hanc libere assumis, obligaris assumere eo animo, & voluntate, quam Ecclesia & religio praescribit. Alias Ecclesiae, & Religionis grauem iniuriam inferis, vt pote quae te reputant deceptas. Sic Reginald. lib. 38. Praxis n. 261. Bonac. tom. 2. disp. 4. quest. 2. de voto punct. 1. num. 19. Suar. tom. 2. l. 5. de voto cap. 1. num. 6. Sanch. lib. 4. de voto c. 1. n. 38.

Extra hos vero casus solum credo, esse peccatum veniale vouere verbis absque animo vouendi seu te obligandi. Et quidem esse aliquod peccatum constat. Quia negari non potest, esse eundem inordinatum, verba menti non conuenire. Quod autem non excedat venialem culpam, inde probatur. Quia illa simulatio proximo non praedudicet, vt suppono, nec Deo grauem irreuerentiam irrogat; eo quod comparatione illius nulla esse potest fictio, & deceptio; cum ipse satis perfecte cognoscat nullum ibi adesse votum; esto exterius quoad homines appareat. Ergo non apparet, vnde malitia grauis oriatur. Sic docet Regina. & Bonac. supra & Suar. l. 5. de voto c. 1. n. 4. 5. & 6. & Sanch. d. c. 1. n. 38. Excipe nisi re promissa per votum turpis sit, de quo punct. 3. §. 4.

Si vero fictio contingat in proposito, exequendi promissam, dicendum est, esse mortale peccatum, vel veniale, prout materia voti grauis, vel leuis sit. Si enim votum non implere veniale tantum peccatum sit. Quia est votum de materia leui, propositum non implendi, eandem malitiam habebit. Quia est solum voluntas de peccato veniali committendo. Sic Suar. d. l. 5. c. 1. n. 7. Regina. & Bonac. supra. Sanch. alijs relatis l. 4. de voto c. 1. n. 37.

PUNCTVM IV.

Quae deliberatio seu libertas ad votum necessaria sit?

SVMMARIVM.

- 1 Propositur dubitandi ratio.
- 2 Libertas sufficiens ad peccatum mortale necessaria est ad votum.
- 3 Fit satis rationi dubitandi.
- 4 Ad votum sufficit deliberatio virtualis.
- 5 Vouere absque plena deliberatione aliquando est culpa mortalis, aliquando venialis, aliquando nulla.

1. **R**equiri libertatem ad votum, in comperto est apud Romanos. Quia est lex quam sibi vouens imponit. Quae autem libertas necessaria sit, & sufficiat; non satis exploratum est. Nam si dicas eam libertatem requiri, & sufficere, quae ad peccatum mortale sufficiens fuerit, obstat. Quia cum hac deliberatione compatitur leuis consideratio in vouendo, & consequenter diuinæ maiestatis offensio; qualis adest, cum calore iracundiæ, aliâve passione peccatus votum emittit. Ergo non sufficit ad votum, quia voto colitur diuina Maiestas, non offenditur. Deinde in votis sic factis adest periculum transgressionis. Non igitur censendus est Deus, ea admittente. Ex alia etiam parte non videtur tantam libertatem ad votum requiri; saltem ut obliget sub veniali culpa. Nam si imperfecta deliberatio votum violare potest, cur non poterit votum introducere? Aut cur maior libertas ad promittendum, quam ad seruandum promissum desideranda est?

2. Ceterum dicendum est, eam libertatem, quae ad peccatum mortale sufficit, sufficere ad votum. Sic docent cum D. Thom. & aliis antiquioribus Nauar. *sum. c. 12. n. 24.* Gut. l. 2. canonicarum q. c. 22. num. 8. Valent. 2. 2. *disp. 6. q. 6. punct. 1. colum. penult. vers. in contrarium est.* Lessius l. 2. c. 40. *sub. l. num. 2. & seq.* Suar. tom. 2. de Religion. l. 1. de voto c. 6. n. 4. & 8. Azor. to. 5. l. 11. c. 12. q. 3. Sanch. l. 4. c. 1. num. 2. Er videtur decidi in c. *secut. nobis. de Regular.* Vbi ad votum obligatur, qui maxime preesse ita perfectam deliberationem, ut omnia timeatur. Idem colligitur ex c. *ueniens de voto.* Vbi votum commutatur, quia in puerili ætate abique plena deliberatione factum est. Ad idem est quod traditur in c. *sunt qui opes 17. q. 4.* Vbi qui opes quasdam Ecclesiæ contulerunt tumulario mentis impulsu de temeritate reprehenduntur, sed sacrilegi iudicantur, si reuocent donationem. Ratio ea est; quia libertas sufficiens, ut diabolo deuincti simus, sufficere debet ut Deo obstringamur. Aliàs si ad votum requiratur circumstantiam conuenientia, & disconuenientia in vouendo ponderaret; nullus ferè esset, qui verum votum emitteret. Sufficit ergo ea deliberatio, quae ad meritum, & demeritum necessaria est.

Quod verò hæc requiratur, nec sufficiat semiplena libertas; tenet expressè Lessius, Suar. & Sanch. supra; & ratio esse potest. Quia imponere alteri, vel sibi obligationem aliquid faciendi, etiam sub culpa veniali; est res ita gratis ut merito requiratur plena in imponere libertas. Deinde non satis percipi potest; quomodo ex semiplena deliberatione oriatur obligatio leuis, exequendi rem promissam, si res promissa grauis sit. Nam semiplena deliberatio in promittendo non restringit obligationem materiæ promissæ accommodatam.

3. Ad primam partem rationis dubitandæ in contrarium. Respondeo; votum factum ex calore iracundiæ, & absque maturatione & perfecta deliberatione peccatum esse; sed non obinde requiritur, votum non esse. Quia solum extrinsecè & in circumstantia vitium non in substantia; eaque de causa rectè dixit Valent. d. *disp. 6. q. 6. punct. 1. circa finem vers. ad illud,* tale votum admitti à Deo quoad obligationem, sed non quoad præmium, sicut cum ex fine vanæ gloriæ moueris votum emittere acceptat Deus tuum votum ad obligationem, sed non ad præmium. Ad confirmationem concedo; in his votis sic calore iracundiæ factis frequenter adest periculum transgressionis, nisi postea maturè ratificentur sed inde non inferitur, à Deo non acceptari, acceptantur utique, ut pote cadentia in eius honorem; poterunt tamen à Prælato nomine ipsius Dei ob illam causam relaxari; illa enim præcipitatio in vouendo iustam causam præbet relaxationis. Ad secundam partem rationis dubitandæ nego, imperfectam deliberationem sufficere ad votum. Et ad probationem respondeo minore libertatem requiri, ad violandum votum, quam ad illud introducendum. Quia violatio voti grauis, vel leuis non solum ex grauitate vel leuitate materiæ promissæ, sed ex quantitate libertatis desumitur. Ad obligatio voti, solum ex quantitate materiæ promissæ sub intentione se obligandi, desumenda est.

4. Sed inquires an deliberatio virtualis ad votum sufficiat? Sufficere deliberationem virtualem constat ex his, quæ diximus *tr. 2. de peccat. disp. 1. c. 2.* Hæc enim deliberatio ad conferenda, vel recipienda Sacramenta sufficiens est; debet ergo ad votum sufficere. Quapropter si ex animo emittendi votum te disponis ad vouendum, & tempore, quo votum emittis, distraheris, non obinde redditur inualidum votum. Quia illa formalis vouendi in virtute, & in effectu à se relicto manet; ac proinde redditur votum validum. Alias rare essent actiones humane validæ, si formalis aduertentia ad valorem requisita esset. Et ita tenent expressè pluribus relatis, Sanch. lib. 1. de sponsal. *disp. 8. m. 21. & lib. 4. de voto c. 1. n. 6.* Suar. l. 1. de voto c. 10. n. 4. & sequent.

Solum aduerto, te debere vsu rationis gaudere, cum votum emittis. Aliàs si tui compos non es, cum votum emittis, validum votum esse non potest: Quia eo tempore solum verba promissoria profertur possunt; ac proinde solum potuisti habere

re intentionem, ea profertendi; non tamen potuisti habere intentionem, ea profertendi cum debita aduertentia, & consideratione, & consequenter nunquam potuisti habere voluntatem, eo tempore vouendi; Sic Sanch. d. c. 1. num. 6. *sub. Suar. rez d. lib. 1. de voto c. 10. n. 9.* Si autem ante carcerum vsu rationis promissionem faceres de seruanda (v. g.) castitate, si tempore, quo cares vsu rationis verba promissoria castitatis profertes; credo sine dubio, te esse obligatum posita conditione. Quia tunc non emittis votum cum tui compos non es; sed solum apponis conditionem, ut votum antea factum obligationem habeat. Suar. *supra n. 10.*

5. Rursus inquires; quale peccatum sit, vouere absque plena deliberatione? Et breuiter respondeo; frequenter esse solum venialem culpam. At aliquando esse mortalem venialem; quando nullam. Probo singula & quidem esse culpam, ferè omnes Doctores supponunt; eo quod obligatio voti grauis sit, neque decaat, sine prudentia & consideratione illam subire. Sic Caiet. 2. 2. q. 88. *art. 1. paulo ante solutionem ad obiecta Valent. disp. 6. q. 6. punct. 1. circa finem vers. quæ si querat Sanch. lib. 4. de voto c. 1. n. 9.* Suar. tom. 2. de Religione lib. 5. c. 1. num. 2. Esse verò frequenter solum venialem; inde probatur: Quia vbi non adest nisi defectus prudentiæ in promittendo, culpam venialem excedere non potest. Sic Valent. Suar. & Sanch. *supra.* Quod verò aliquando (sed raro) possit esse mortale, defendunt Suar. & Sanch. *supra.* ea motivatione. Quia potest promittens expertus esse, se exponere periculo transgrediendi votum, cum leui consideratione ductus vouit. Ergo ob tale periculum peccabit mortaliter in vouendo, sed hoc mihi non probatur. Quia periculum transgrediendi votum non ex præcipitatione in vouendo, sed ex graui voluntatis affectione oritur. Aliàs si illud periculum transgressionis sufficeret, ut in voto emittendo mortaliter peccares; cum hoc periculum esse possit in voto emisso plenè deliberatè; etiam huius voti emisso mortale peccatum esset. Quod non est dicendum. In illo verò casu admittetem, peccatum mortale committi in sic præcipitauerit vouendo; quando ob præcipitationem te exponeres periculo vouendi illicita, aut impossibilia. Quia hæc Deo promittente, graue peccatum est. Ergo graue erit peccatum te exponere periculo hæc promittendi, & cum hoc succedat ex inconsideratione & præcipitatione in vouendo, manifestum est; tunc graue peccatum committisti illo modo votum emittitur. Sed hoc raro succedit. Quia periculum hoc præuideri debet ante votum.

Subdunt verò Sanch. & Valent. *leo cit.* Aliquando nullam culpam committi in sic inconsideratè, & præcipitauerit vouendo; nempe, cum materia voti leuis est. Quia ad rem tantulam (inquunt) non requiritur maturatione deliberandi. Sed hoc dictum non probatur. Quia hæc culpa ex modo vouendi puenit, non ex materiæ grauitate. Sed hic modus præcepit, & inconsideratus vouendi reperitur æque in voto materiæ leuis, ac in voto materiæ grauis. Ergo utrobique est idem peccatum. Et ita reliqui Doctores huius limitationis non meminerunt.

Pæterea inquires; si dubius sis de voto emisso, vel de animo vouendi, vel de deliberatione ad ipsum requisita tenentis? Sed huic interrogatori satisfacimus *tr. 1. de conscientia, disp. 3. punct. 9. 10. 11. & 12.* Nihilque vltra notandum occurrit.

PUNCTVM V.

An metus impediatur libertatem requisitam ad votum.

SUMMARIUM.

1. Promittitur qualis sit metus.
2. Metus à Deo seu à causis naturalibus proueniens non impedit voti valorem.
3. Idem est de metu à causa libera incusso, sed non ad extorquendum votum.
4. Metus grauis incussus etiam iussu ad extorquendum votum iure naturæ annullare votum qui sentiant.
5. Verius est ob nullum metum iussu incussus annullari votum.
6. Probabilius est iure naturæ ob metum iniussu incussus votum non annullari.
7. Proponuntur quedam obiectiones.
8. Fit illis satis.
9. Qualiter doctrinam limitet Basilius Legionensis.
10. Reicitur limitatio.
11. Quid iure Ecclesiastico? Proponitur prima sententia affirmans, omnia vota esse nulla.
12. Secunda negat esse aliquod votum nullum ipso iure, esse